

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΣ

ΠΕΡΙ ΕΚΖΗΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ & ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

«Ἐν τῇ γεννήσει τὴν παρθενίαν ἐφύλαξας, ἐν τῇ κοιμήσει τὸν κόσμον οὐ κατέλιπες, Θεοτόκε...»

Ἄραγε, πόσο δενόμαστε μὲ τούτην τὴ ζωὴ; Πόσο ἡ ψυχὴ μας ποθεῖ καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ γυρίσει καὶ νὰ γνωρίσει αὐτὸν τὸν ψεύτικο «ντουνιά», ὅπως χαρακτηριστικὰ ὀνόμαζε ἓνας παππὺς μὲ τὴ λαϊκὴ του γλώσσα τὸν κόσμον; Σήμερα, μάλιστα, μὲ τὴν πληθώρα πού ὑπάρχει ἀπὸ ἀγαθὰ κάθε λογῆς, οἱ ἐπιθυμίες μᾶς πολιορκοῦν ἀσφυκτικὰ καὶ δὲν γνωρίζουμε τί νὰ πρωτοζητήσουμε, τί νὰ ἀπολαύσουμε, σὲ τί νὰ πρωτοδοθοῦμε. Εἴτε αὐτὸ λέγεται ποτὸ εἴτε φαγητό, διακοπές, περιπέτεια, πολιτικὴ, κοινωνικὴ πολιτικὴ, καριέρα, φιλικὲς σχέσεις, ἐρωτικὲς σχέσεις, ἀναζητήσεις παντὸς εἴδους... ὅπως καὶ νὰ λέγεται τὸ ζητούμενο, μοιάζει νὰ εἶναι σὲ τελευταῖα ἀνάλυση λίγο καὶ ἰσχνό, συρρικνωμένο καὶ «χθεσινό». Ἡ κατάληξη κάθε ἀναζήτησης μυρίζει συχνότατα θάνατο καὶ πτωμαῖνη, πρὶν ἀκόμη δεῖ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, πρὶν μπεῖ στὴν ζωὴ, στὴν πράξη.

Τὸ εὐλόγο ἐρώτημα εἶναι γιατί καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ διαπιστώνουμε ἀξιωματικὰ ὅτι γιὰ τὰ πράγματα αὐτοῦ τοῦ κόσμου συλλήβδην ὑπάρχει μία ἀλήθεια πού δὲν εἶναι εὐχάριστη καὶ αισιόδοξη –ὅπως θέλουμε νὰ εἶναι οἱ περισσότερες ἄλλες– ἀλλὰ ἐπιφυλάσσει μία θεὰ τοῦ κόσμου πού διαπιστώνει τὴ φθορὰ, τὸ κατεξοχὴν προμήνυμα τοῦ θανάτου καὶ –μὲ βάση τὴ θεολογικὴ ἀρχὴ τῆς κτιστότητας τοῦ κόσμου– ἐκβάλλει φυσιολογικά σὲ συμπεράσματα πού ἐντοπίζουν τὸν θάνατο πίσω ἀπὸ κάθε ἐκδήλωση τῆς ζωῆς αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει νὰ πολυπραγμονήσουμε πάνω σὲ τόσο βαθειὰ φιλοσοφικὰ καὶ θεολογικὰ ζητήματα, ἀλλὰ νὰ μείνουμε στὴν πρώτη ἀντίδραση τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης: τὸ γιατί νὰ συμβαίνει αὐτό· γιατί νὰ ἔχουν ἔτσι τὰ πράγματα; Ἄν αὐτὸ τὸ «γιατί» δὲν ξεμυτίσει ἀπὸ τὸν νοῦ καὶ τὰ χεῖλη μας σὰν μιά

φτηνή κουβέντα (δηλαδή ένας περιστασιακός λόγος) αλλά είναι κραυγή και έκρηξη της ψυχής που ψάχνει κάτι άλλο, που ζητά με αγωνία την απόλυτη ελευθερία (άρα και ελευθερία από τη φθορά και τον θάνατο), που ψάχνει μία άνεση πνευματική ή όποια δεν προέρχεται από τις γνωριμες πνευματικές πηγές αυτού του κόσμου και είναι άλλης τάξης... αν, τελικά, η ψυχή έρθει σε αίσθηση ότι δεν μπορεί να βρει την αλήθεια στα στενά περιγράμματα του κόσμου που την περιβάλλει –μᾶλλον σαν έξορία θά τον βιώνει–, τότε, πράγματι, ο άνθρωπος που αισθάνεται αυτήν την έσωτερική δόνηση βρίσκεται στο κατώφλι του παλατιού που κατοικεί ο Θεός.

Η ψυχή, αυτή που φωνάζει τόσο δυνατά, ίσαμε να στεγνώσει το σάλιο στο στόμα της: «Θεέ μου, Σε ψάχνω, Σε ζητώ, θέλω να Σε γνωρίσω. Ποῦ είσαι;»... αυτή η ψυχή, που καταθέτει μπροστά στον Θεό –τόν ακόμη άγνωστο και κεκρυμμένο– τους καημούς της, τις σκέψεις της, τις αγωνίες της, τις πληγές της (όχι με λογική και επιτηδευμένη σειρά, αλλά χύμα, άφτιασίδωτα, η καλύτερα –να ποῦμε– όπως ο χείμαρρος και η ένταση της στιγμής προστάζει), αυτή η ψυχή είναι αληθινή χριστιανική ψυχή, που μαθαίνει μυστικά πώς το ταίρι της, ο φίλος της, ο σύντροφός της, ο πλούτος της, η δόξα της, η ανάπαυλά της, η ελευθερία της και τόσα άλλα είναι μόνο το πρόσωπο Ἰησοῦς Χριστός. Ο Χριστός μας!

Η γνώση αυτή είναι άκαριαία και σταδιακή. Άκαριαία ως προς την κίνηση του Θεοῦ προς ἐμᾶς και σταδιακή ως προς την κίνηση τῆ δική μας προς Αὐτόν.

Αὐτόν τὸν δρόμο γνώσης τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ –περισσότερο ἀπὸ ὅποιοιδήποτε ἄλλον ἄνθρωπο πὸν ἦρθε ἢ θὰ ἔρθει στὸν κόσμο– τὸν ἔδειξε ἡ Παναγία, ἡ Θεοτόκος, ἡ Πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν. Μπροστὰ της τὰ ὀλόφωτα Σεραφεῖμ καὶ τὰ φλεγόμενα Χερουβείμ γονατίζουν καὶ τρέμουν ἀπὸ σέβας καὶ δέος. Γιὰ τὴν Παναγία μας *ὁ Χριστὸς ἦταν τὰ πάντα*.¹ Γιὰ μᾶς

¹ Αὐτό σημαίνει ὅτι ἀπέναντι σέ κάθε δυνατὴ καὶ ἐνδεχόμενη βιολογικὴ-ἀνθρώπινη σχέση, πὸν ἀναγκαῖα κτίζει καὶ διαμορφώνει –λιγότερο ἢ περισσότερο καθοριστικά– τὴν

τούς ελάχιστους, τούς έναπομείναντες σὲ χρόνους ἀποκαλυπτικούς, ἢ ἐλπίδα εἶναι στὸ πρόσωπό της. Γιατί; Γιατί, δυστυχῶς, γιὰ μᾶς ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι τὸ ψωμί μας, ἢ ἀνάσα μας, ἢ ζωή μας, ἢ ἀγάπη μας, ὁ πόθος μας, ὁ ἐραστὴς τῆς ψυχῆς μας. Γιὰ μᾶς ὁ Χριστὸς εἶναι σχεδὸν πάντα κάτι λίγο, ἂν ὄχι τίποτε! Καὶ τοῦτο φαίνεται... ὅσο καὶ ἂν τὸ κρύβουμε, φωνάζει. Πῶς φωνάζει καὶ μᾶς προδίδει αὐτὴ ἡ ἀλήθεια;

Ἄς δοῦμε προσεκτικὰ τί κάνουμε κάθε μέρα· τί περνάει ἀπὸ τὸ μυαλό μας; Τί ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά μας; Ποῦ στέκονται τὰ μάτια μας; Σὲ τί σταματοῦν τὰ λόγια καὶ ἡ προσοχή μας; Μὰ σὲ τί ἄλλο ἀπὸ τὰ ψεύτικα, τὰ ἐφήμερα, τὰ φθαρτά, τὰ ρέοντα; Καὶ σὰν ἀνόητοι ρέπουμε μὲ εὐκολία στὸ νὰ ἀνταλλάξουμε τὰ αἰώνια μὲ τὰ φθαρτά, προσκολλώμενοι στὴν κάθε λογῆς ἁμαρτία.

ταυτότητα ἑνὸς ἀνθρώπου, ἢ Παναγία μας προέβαλλε αὐθόρμητα καὶ φυσικά τὴ σχέση της μὲ τὸν Χριστό. Αὐτὸ εἶχε ὡς συνέπεια τὴν ἀπόλυτη ἐξάρτηση τῆς ταυτότητάς της ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρόσωπο. Καί, ἐπειδὴ ἡ σχέση της ἦταν ὄχι μόνο πνευματικὴ ἀλλὰ καὶ σωματικὴ (ἂν ὄχι ἐξόχως σωματικὴ, καθότι αὐτὴ δάνεισε τὴν ὕλη τῆς σάρκωσης τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ), ἦταν ἐπόμενο νὰ συντελεστεῖ μιὰ μεταμόρφωση τῆς ὑπαρξῆς της, πού ἀπορρέει ἀπὸ τὸ μυστήριό αὐτὸ τῆς ἐνσάρκωσης. Ἡ σύγκλιση καὶ τὸ μπόλιασμα κάθε δυνατῆς ἐγκόσμιας σχέσης στὸ πρόσωπο τοῦ Υἱοῦ τῆς ἦταν προϋπόθεση καὶ συνάμα ἀποτέλεσμα τῆς ἀπόλυτης ἐμπιστοσύνης καὶ ὑπακοῆς στὴν οἰκονομία τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι πρὶν ἀκόμη συλλάβει τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ ἢ ἀξίωση (γιὰ νὰ συντελεστεῖ τὸ μυστήριό) ἦταν νὰ ἐδραιωθεῖ τὸ ἐπιρρεπὲς καὶ παχυλό τῆς ἀνθρώπινης φύσης στὴν ἄκτιστη ἐστώσα βουλή τοῦ Θεοῦ Πατρός. Ἡ ὑποταγὴ τῆς Μαρίας στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ («γένειτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμα σου») ἀπεργάστηκε τὴν (κατὰ δύναμιν σὲ ἄνθρωπο ἐπὶ γῆς) ἀδιάπτωτη ἔνωση τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς της μὲ τὸν Θεό, καὶ τὸ μυστήριό τῆς σύλληψης τοῦ Λόγου προσέφερε τὴ δυνατότητα (στὴν Μαρία) τῆς παρά τῆ ὑποστάσει τοῦ ἔνσαρκου Λόγου μονῆς καὶ ἴδρυσης τῆς ὑπαρξῆς τῆς Θεοτόκου. Ἡ τόσο κραυγαλέα σιγὴ τῆς Θεοτόκου στὰ εὐαγγελικὰ κείμενα δὲν εἶναι ἄσχετη μὲ τὴν (ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπο) θεωρητικὴ ζωὴ πού βίωνε ἐνὸςω ζοῦσε ἀνάμεσά μας μὲ τὸ ὀστράκινο σκεῦος της. Αὐτὸ τὸ σκεῦος εἶχε ἐκκεντριστεῖ ἐφάπαξ μὲ τὴν ἐνσάρκωση στὴν ἀγείρω μακαριότητα. Καὶ γιὰ τοῦτον τὸν λόγο, ἢ Παναγία, ἦταν ἀδύνατον νὰ γνωρίσει τὸν θάνατο ὡς (δια)φθορά, παρά μόνον ὡς προσωρινὴ φυσικὴ διχοτόμηση. Αὐτὴ ἡ διχοτόμηση ὡστόσο, ἐπειδὴ διακρατήθηκε ἀπὸ τὸν Υἱὸν τῆς –τουτ’ ἐστὶν ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀνεκφοιτήτως συνόδεψε καὶ τὰ δύο μέρη τῆς ὑπαρξῆς της (τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴ της), μὲ ἀποτέλεσμα, γιὰ τὴν Παναγία μας, ἔστω καὶ πεθαμένη (κεκοιμημένη), –ὁ Υἱὸς της νὰ παραμείνει ὁ κοινὸς τόπος τῆς ταυτότητάς της, ὅπως καὶ ὅταν ζοῦσε στὰ ὄρια τοῦ διαστατοῦ κτιστοῦ κόσμου μας. Ἡ μεταμόρφωση καὶ μετασκευή πού γνώρισε καὶ γνωρίζει ἡ Θεοτόκος εἶναι μοναδική, καθότι ὅλοι οἱ ἄλλοι δίκαιοι καὶ ἅγιοι θὰ τὴν βιώσουν τελειωτικὰ μόνον κατὰ τὴν κοινὴ ἀνάσταση καὶ τὴν ἐπανένωση τῶν ψυχῶν μὲ τὰ σώματά τους. Ἡ μετὰ θάνατον ἀλλὰ ἄνευ φθορᾶς μετάστασις τῆς Θεοτόκου ὀφείλεται στὴ μοναδικὴ φυσικὴ ἐγγύτητα πού εἶχε μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

Συχνά προδίδουμε τὸν Θεὸ ὅπως ὁ Ἰούδας, τὸν ἀνασταυρώνουμε ὅπως οἱ Ἑβραῖοι, καὶ ὅμως, ἐπιμένουμε νὰ ὑποκρινόμαστε ὅτι τάχα δῆθεν τὸν ἀγαποῦμε καὶ νοιαζόμαστε γιὰ τὴν Ἐκκλησία Του. Ὅμως ἐσὺ, πὺ λὲς ὅτι νοιάζεσαι, λὲς ψέματα, ὑποκρίνεσαι, μπροστὰ σὲ Θεὸ καὶ ἀνθρώπους· γιατί μὲ περισσὴ μὲν εὐκολία λὲς ὅτι σέβεσαι τὴν Ἐκκλησία, κωφεύεις δὲ καὶ δὲν ἀκοῦς τὸν νόμο τοῦ εὐαγγελίου καὶ τὶς συμβουλὲς τῶν ἀγίων ἀνδρῶν της. Γιατί ἱεροκατηγορεῖς; Γιατί βλαστημᾶς τὰ θεῖα; Γιατί δὲν μαζεύεις στὸ ἐλάχιστο τὴ γλῶσσα σου, παρὰ τὴν ἀφήνεις ἀσύδοτη νὰ κρίνει, νὰ κατακρίνει καὶ νὰ καταλαλεῖ; Γιατί θέλεις νὰ στηρίξεις τὴν Ἐκκλησία σὲ θεμέλια ἀλλότρια, στὶς σαπρὲς βάσεις αὐτοῦ τοῦ κόσμου;

Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ οἰκοδομήματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι τὰ συστήματα καὶ οἱ κυβερνήτες αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Γιατί καμώνεσαι τὸν ἀδελφὸ, ἐνῶ μέσα σου εἶσαι καὶ λειτουργεῖς σὰν ξένος; Γιατί κόπτεσαι ὅτι θέλεις νὰ προσφέρεις, ἐνῶ κάθεσαι μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία (στὶς πλατεῖες, στὶς ρύμες καὶ στὰ καπηλειά); Γιατί δὲν πλησιάζεις – σὰν χριστιανὸς βαπτισμένος καὶ μυρωμένος πὺ εἶσαι – στὴ μητέρα σου καὶ μητέρα ὅλων μας; Ἐλα στὴν ἀγκαλιά της, νὰ ἀναπαυθεῖς, νὰ προσευχηθεῖς, καί, ἀφοῦ λάβεις, τότε ἴσως κάτι νὰ μπορέσεις νὰ ἀνταποδώσεις στοὺς ἄλλους χριστιανούς, τοὺς ἀδελφούς σου.

Μὰ ἐσὺ ἔρχεσαι καὶ νομίζεις ὅτι προσφέρεις, ὅτι βοηθᾶς τὴν Ἐκκλησία. Κακόμοιρε ἄνθρωπε! Δὲν τιμοῦμε ἐμεῖς τὸν Θεὸ μὲ τὴν παρουσία μας, ἀλλὰ Αὐτὸς καὶ Μόνος μᾶς τιμάει μὲ τὴ δική Του. Ἐσὺ, πὺ εἶσαι ἀθεράπευτα ἄρρωστος, τολμᾶς νὰ ἐκστομίζεις κουβέντα ὅτι θὰ στηρίξεις καὶ θὰ βοηθήσεις τὴ νύμφη τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησία; Αὐτὸς καὶ Μόνος, δύστυχε, τὴν περιποιήθηκε καὶ τὴν ἀγίασε μὲ τὸ ἀμόλυντο αἷμα Του.

Ματαιόδοξε ἄνθρωπε, ἐσὺ πὺ ἔμαθες ἀπὸ τὰ γεννοφάσκια τὴν ἁμαρτία καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη νεότητά σου τὸ κακὸ καὶ τὴν πονηρία, ἐσὺ πὺ τώρα συνεχίζεις νὰ ἐμμένεις στὴν πλάνη σου καὶ τὴ βαττολογία, ἔχε ἐλπίδα· δύνασαι καὶ ἐσὺ νὰ πράξεις κάτι. Τί; Νὰ μετανοήσεις, νὰ μεταμεληθεῖς εἰλικρινὰ γιὰ ὅ,τι

εἶπες, σκέφτηκες καὶ ἔπραξες σὲ τοῦτον τὸν πλάνο καὶ ἐπίκηρο βίο.

Νά, ὅμως, πὺ σήμερα –μάρτυρες εἶμαστε οἱ περισσότεροι πὺ ἀκοῦμε στὴ λέξη χριστιανοί– οὔτε αὐτὸ δὲν μπορεῖς νὰ κατορθώσεις, ἄνθρωπε... Δὲν λὲς νὰ μετανοήσεις. Καὶ ἀποδεικνύεται περίτρανα ὅτι ἐσὺ, πὺ μέσα στὴ βοή τοῦ κόσμου κομπάζεις ὅτι βοηθᾶς ἢ ὅτι θέλεις νὰ βοηθήσεις τὴν Ἐκκλησία, εἶσαι αὐτὸς πὺ ἄμεσα καὶ δίχως ἀναβολὴ χρειάζεσαι τὴ βοήθειά της.

Μετάνοια λοιπόν, χριστιανοί· αὐτὸ χρειαζόμαστε. Αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι ἡ μοναδική μας ἔγνοια· τὸ πῶς θὰ τὸ πετύχουμε· πῶς θὰ κατορθώσουμε μετάνοια βαθειὰ καὶ ἀληθινὴ, ὥστε νὰ δοῦμε πρόσωπο Θεοῦ. Οἱ ἀμετανόητοι ἄνθρωποι δὲν ἔχουν φόβο Θεοῦ. Καὶ –νὰ σᾶς πῶ ἕναν λόγο σκληρό– μὲ ἄνθρώπους πὺ δὲν ἔχουν φόβο Θεοῦ δὲν θέλω καμία σχέση! Ἡ ψυχὴ πὺ ἔβγαλε τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ ἀπὸ μέσα της –καὶ σὲ τοῦτο συμβάλλει ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ διάβολος– εἶναι μεστὰ κυνική, εἶναι ἕνας συμπαρλιασμένος κόσμος, πὺ ἀπὸ τὸ ἐδῶ καὶ τώρα βιώνει τὴν κόλαση πὺ ἔρχεται.

Ἐμεῖς –ὡς χριστιανοί καὶ στὸ ὄνομα καὶ στὸ πράγμα– ἐλπίζουμε στὴν ἄμαχη πρεσβεία τῆς Παναγίας Μητέρας μας καὶ ἀσίγαστα φωνάζουμε ὅτι «ἐν τῇ κοιμήσει [σου] τὸν κόσμον οὐ κατέλιπες Θεοτόκε», ἀλλὰ συνεχῶς καὶ ἀκατάπαυστα προσεύχεσαι γιὰ τὴ σωτηρία του. Εἶθε ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ μᾶς ἀξιώσει αὐτῆς τῆς σωτηρίας.

π. Ἀθανάσιος Α. Χύτας